

03.03.2020

Asia/5

§ 36

Selvitys yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksista varhaiskasvatuksessa

HEL 2019-010931 T 05 01 00

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Asian aikana oli kuultavana Johanna Auer. Asiantuntija poistui kokouksesta kuulemisensa jälkeen.

Pöydällepanoehdotus:

Ville Jalovaara: Lautakunta jättää ehdotuksen pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Ville Jalovaaran ehdotuksesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Järvenkallas, varhaiskasvatusjohtaja, puhelin: 310 43368
satu.jarvenkallas(a)hel.fi
Johanna Auer, erityissuunnittelija, puhelin: 310 56404
johanna.auer(a)hel.fi
Eeva-Liisa Tiihonen, varhaiskasvatuksen aluepäällikkö, puhelin: 310 58499
eeva.tiihonen(a)hel.fi
Anne Mäkiprosi, controller: 310 20022
anne.makiprosi(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää merkitä tiedoksi yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksista tehdyn selvityksen.

Esittelijän perustelut

Taustatiedot

Kasvatus- ja koulutuslautakunta palautti päätöksellään 28.8.2018 palvelusetelimallin valmistelua koskevan asian uudelleen valmisteltavaksi. Selvitettäväksi määriteltiin se, millä tavoin palvelusetelillä tavoiteltuihin päämääriin on mahdollista päästä yksityisen hoidon tuen kehittämisen avulla. Siltä osin kuin tavoiteltuihin päämääriin ei voida päästä, päätettiin, että tulee selvittää, millaisia lainsäädännön tai valtion toiminnan muutoksia vaatisi, että nuo tavoitteet voitaisiin saavuttaa Helsingissä käytössä olevan tukimallin eli yksityisen hoidon tuen avulla.

Selvitys yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksista 28.8.2018 lautakunnassa päätettyjen asioiden osalta on tehty perehtymällä lainsäädäntöön ja muuhun materiaaliin sekä osittain kartoittamalla kehittämismahdollisuuksia yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen kanssa. Selvitystyön yhteydessä on laadittu skenaariomalli yksityisen hoidon tuen kehittämisen mahdollisuuksista palvelusetelimallin tavoitteiden saavuttamiseksi kuntalisän kehittämisen avulla sekä tiivistetty vertailu eri tukimallien mahdollisuuksista ja rajoista. Tehty selvitys on liitteenä.

Palvelusetelillä tavoitelluista päämääristä sekä selvityksen lähtökohdista ja tuloksista

Helsingissä lapsiperheiden varhaiskasvatustarpeet ja varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nosto ovat luoneet painetta vaihtoehtojen lisäämiseen. Erilaisten varhaiskasvatuspalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti ja palvelua koskevat asiakasmaksut vaikuttavat perheiden valinnanmahdollisuuksiin. Etenkin näistä syistä on lähdetty selvittämään palvelusetelimallin toimivuutta riittävien ja monimuotoisten, alueellisesti ja taloudelliselta kannalta yhdenvertaisesti jakautuvien palvelujen tarjoamiseen. Kasvatus- ja koulutuslautakunnan kokouksessa 28.8.2018 on esityslistalla ollut palvelusetelimallin valmistelutilannetta koskeva asia. Kokouksen 28.8.2018 esityslistalla avattuina, palvelusetelimallin edellä mainittuja tavoitteita tukevina puolina on muun muassa mahdollisuus yksityisen palvelutoiminnan tehokkaampaan niveltämiseen osaksi kunnallista alueellista palveluverkkoa ja yksityisen palvelun kunnallista palvelua täydentävä tarjonta, asiakkaan aiempaa laajempi valinnanmahdollisuus, palvelusetelitoimintaan hyväksymismenettelyn kautta liitettävä mahdollisuus vaikuttaa yksityisen palvelutoiminnan määrään, laatuun ja jossain määrin myös alueelliseen sijoittumiseen sekä sääntökirjaan liittyvä muu ohjausmahdollisuus, palvelusetelin tulossidonnaisuuteen ja esimerkiksi erityisen tuen huomioimismahdollisuuteen liittyvät edut perheille sekä varhaiskasvatuksen vaihtoehtojen tosiasialliset lisääntymismahdollisuudet. Lisäksi on todettu palvelusetelin vaikutukset käynnistämistuen tarpeen mahdolliseen poistumiseen ja sitä kautta jopa käynnistämistuesta luopumiseen.

Yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksia koskevassa selvityksessä paneuduttiin etenkin tavoitteisiin, jotka liittyvät perheiden valinnanmahdollisuuteen ja perheiden taloudelliseen tilanteeseen sekä varhaiskasvatuspalveluiden määrään, alueelliseen sijoittumiseen ja ohjausmahdollisuuteen, ja selvitettiin yleisesti yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksia niiltä osin. Lisäksi selvitettiin lainsäädännön muutostarpeita. Selvityksen yhteydessä laadittiin myös yksityiskohtainen skenaariomalli yksityisen hoidon tuen kehittämisen mahdollisuuksista kuntalisän kehittämisen avulla. Tällä haluttiin selvittää, onko kuntalisän kehittämisen avulla mahdollista saavuttaa sellainen tukemisen järjestelmä, jolla voitaisiin kokonaisvaltaisesti vastata palvelusetelijärjestelmällä tavoiteltuihin päämääriin.

Perheiden taloudelliseen tilanteeseen tai olosuhteisiin liittyvien tavoitteiden osalta selvityksessä todettiin, että muutoin kuin kuntalisän ehtojen kehittämisen kautta, yksityisen hoidon tuen hoitorahan tulosidonnaisuus, hoitolisän määrän nostaminen ja/tai hoitolisän tuloarajojen muuttaminen olisivat keinoja vaikuttaa nimenomaan pienituloisten asemaan yksityisen hoidon tuen järjestelmässä. Koska yksityisen hoidon tuen maksaminen perustuu lakiin lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta (1128/1996), edellyttäisivät nämä muutokset kuitenkin lainsäädännön muuttamista.

Yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden määrään, alueelliseen sijoittumiseen ja ohjausmahdollisuuteen liittyvien tavoitteiden osalta selvityksessä todettiin, että muutoin kuin kuntalisän ehtojen kehittämisen kautta, kunnan kuntalisänä maksaman osuuden määrä voi jo sellaisenaan mahdollisesti vaikuttaa tai ohjata yksityisten päiväkotien määrää kaupungin alueella ja jossain määrin siten mahdollistaa tavoitteisiin pääsemistä. Muilta osin mahdolliset yksityisen hoidon tuen maksamisen edellytyksenä olevien kriteerien muutokset vaatisivat lainsäädännön muutoksia.

Selvityksen mukaan, kuntalisän ehtojen kehittämisen kautta kuitenkin voitaisiin periaatteessa pyrkiä suureen osaan palvelusetelimallilla tavoitelluista päämääristä. Tämän hetkisen lainsäädännön valossa ja eri tahojen tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiden kuntalisän kehittäminen tähän suuntaan olisi kuitenkin mahdollista vain melko monimutkaisin ehtojärjestelmin, ja mallin kehittämisessä on myös lisäselvitystä vaativia kohtia sekä juridisesti epävarmoja kysymyksiä. Tuloksena olisi myös järjestelmä, joka olisi hallinnollisesti ja taloudellisilta vaikutuksiltaan melko raskas toteuttaa. Yksittäisiin tavoitteisiin kuntalisän kehittämisen kautta sen sijaan voitaisiin päästä, mutta sellainen ratkaisu ei vastaisi kunnan, perheiden ja palveluntuottajien tarpeisiin.

Tulokset käyvät ilmi tarkemmin liitteenä olevasta selvityksestä. Tiivistetynä tuloksena selvityksestä voidaan todeta, että palvelusetelijärjestelmällä tavoiteltuihin päämääriin pääseminen yksityisen hoidon tuen kehittämisen avulla ei ole rationaalisesti arvioiden mahdollista ainakaan ilman lainsäädännön muutoksia. Lainsäädännön muutoksia ei tältä osin ole tällä hetkellä tiedossa.

Johtopäätökset

Kunnan vastuulla on järjestää varhaiskasvatuspalvelut siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Järjestämismuodosta riippumatta palvelut on tuotettava lapsen kannalta arvioiden laadukkaasti ja lain sekä muiden palveluntuottajaa velvoittavien säännösten mukaisesti. Kaupungin strategian mukaisesti segregaaation estämiseen ja koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen pyrkivät ratkaisut ovat tärkeitä yksityisen varhaiskasvatuksen tukimuo- toa harkittaessa. Palvelusetelijärjestelmän edellä avattujen päämäärien toteutuminen vahvistaisi osaltaan myös näiden lapsen kannalta tärkeiden tavoitteiden toteutumista.

Palvelusetelijärjestelmä on juridisesti säännelty. Varhaiskasvatuslain 5 §:n 3 momentin mukaan varhaiskasvatuspalvelun käyttäjälle voidaan antaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) mukainen palveluseteli. Palvelusetelijärjestelmään siirtymisen aiheuttaisi yksityisen varhaiskasvatuksen tukeen kohdistuvien kustannuksien kasvamista ja edellyttäisi perheitä ja palveluntuottajia koskevien tietojärjestelmien rakentamista sekä lisätyövoiman rekrytointia. Vuonna 2018 on tehty mahdollisen palvelusetelijärjestelmään siirtymisen taloudellisista vaikutuksista arvio, joka on lautakunnan kokouksen 28.8.2018 pöytäkirjassa. Tällä hetkellä arvio on, että kustannukset palvelusetelijärjestelmään siirtymisestä olisivat aiempaa arviota korkeammat, koska yksityisen varhaiskasvatuksen piirissä on enemmän lapsia ja arvion tekemisestä on kulunut aikaa. Tarkkaa arviota taloudellisten vaikutusten yhteismäärästä ei tässä vaiheessa pystytä antamaan. Asia ei sisälly vuoden 2020 talousarvioon.

Palvelusetelimallin tavoitteista osa on luonteeltaan sellaisia, että ne toteutuvat varmemmin, mikäli palvelusetelimalliin kytketään hintakatto. Perheen näkökulmasta hintakatollinen malli mahdollistaisi useammalle perheelle taloudellisesti mahdollisuuden hakea yksityiseen varhaiskasvatukseen. Yksityisiltä palveluntuottajilta saadun palautteen mukaan, osaa palveluntuottajista hintakatto palvelisi hyvin ja osaa ei. Kunnan on mahdollista käyttää useita tukimalleja samanaikaisesti. Esitetään, että jatkotoimena otetaan harkittavaksi, olisiko mahdollista ottaa käyttöön palvelusetelimalli hintakatollisena ja sen rinnalla säilyttää yksityisen hoidon tuen malli Helsinki-lisineen nykyisen kaltaisessa muodossaan.

03.03.2020

Asia/5

siten, että näiden yhdistelmänä rakentuisi toimiva tukimalli, joka voisi vastata sekä perheiden että tuottajien tarpeisiin.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Satu Järvenkallas, varhaiskasvatusjohtaja, puhelin: 310 43368
satu.jarvenkallas(a)hel.fi
Johanna Auer, erityissuunnittelija, puhelin: 310 56404
johanna.auer(a)hel.fi
Eeva-Liisa Tiihonen, varhaiskasvatuksen aluepäällikkö, puhelin: 310 58499
eeva.tiihonen(a)hel.fi
Anne Mäkiprosi, controller: 310 20022
anne.makiprosi(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys yksityisen hoidon tuen kehittämismahdollisuuksista

Oheismateriaali

1 Varhaiskasvatustilasto 2018
2 Maksetut lastenhoidontuet
3 yksityiset päiväkodit sijoittuminen
4 Yksityisen hoidon tuen piirissä olevat lapset

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kasvatus- ja koulutus, ruotsinkieliset palvelut